

УДК 347.73

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-594-605](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-594-605)

Юринець Юлія Леонідівна професор кафедри права та публічного управління Київського національного університету будівництва та архітектури, Київ, <https://orcid.org/0000-0003-0281-3251>

СПЛАТА ЧАСТИНИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ ГОСПОДАРСЬКИМИ ТОВАРИСТВАМИ, У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ЯКИХ Є КОРПОРАТИВНІ ПРАВА ДЕРЖАВИ

Анотація. У статті розглядається правові проблеми щодо сплати частини чистого прибутку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави. Особлива увага приділяється виплаті частини чистого прибутку на користь приватних акціонерів. Згідно абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету та **іншим учасникам господарського товариства** пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства **частину чистого прибутку** в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установлені на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним. Ця норма сформульована як імперативна і не потребує жодних додаткових рішень органів управління товариства, окрім рішення про нарахування/не нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним. Виконання цієї норми не може ототожнюватися з виплатою дивідендів, оскільки обов'язок виплати частини чистого прибутку є прямим наслідком неприйняття рішення про виплату дивідендів. Здійснення такої виплати виключно на користь Держави є дискримінаційною по відношенню до приватних акціонерів, що визнано неконституційним Конституційним Судом України. Критично аналізуються деякі рішення Верховного Суду, в яких (рішеннях) виплата частини чистого прибутку на користь приватних акціонерів пов'язується із прийняттям окремих рішень зборами акціонерів про виплату частини чистого прибутку. Звертається увага на неможливість юридичного ототожнення понять «дивіденди» і «частина чистого прибутку».

Ключові слова: частина чистого прибутку, дивіденди, збори акціонерів, акціонерне товариство, Касаційний господарський суд.

Iurynets Juliya Leonidovna Professor of the Department of Law and Public Administration, Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-0281-3251>

PAYMENT OF A PART OF NET PROFIT BY BUSINESS COMPANIES IN THE AUTHORIZED CAPITAL OF WHICH THERE ARE CORPORATE RIGHTS OF THE STATE

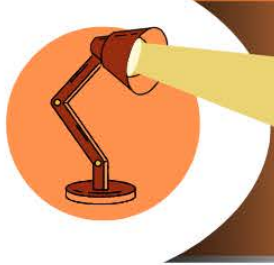
Abstract. The article examines legal issues regarding the payment of a portion of net profit by business companies whose authorized capital includes corporate rights of the state. Special attention is paid to the payment of a portion of net profit in favor of private shareholders. According to paragraph 2, clause 20 of the Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine for 2022”, business companies whose authorized capital includes corporate rights of the state, which have not made a decision on accrual of dividends by May 1 of the year following the reporting year, shall pay to the state budget and other participants of the business company, in proportion to the size of their shares (shares) in the authorized capital of the business company, a portion of net profit in the amount determined by the basic standards for deducting the share of profit directed to the payment of dividends established for the relevant year, but not less than 90 percent, by July 1 of the year following the reporting year. This norm is formulated as imperative and does not require any additional decisions of the company's management bodies, except for the decision to accrue/not accrue dividends by May 1 of the year following the reporting year. The implementation of this norm cannot be equated with the payment of dividends, since the obligation to pay a part of the net profit is a direct consequence of the failure to make a decision to pay dividends. Making such a payment exclusively in favor of the State is discriminatory towards private shareholders, which was recognized as unconstitutional by the Constitutional Court of Ukraine. Some decisions of the Supreme Court are critically analyzed, in which (decisions) the payment of a part of the net profit in favor of private shareholders is associated with the adoption of separate decisions by shareholders' meetings on the payment of a part of the net profit. Attention is drawn to the impossibility of legally identifying the concepts of "dividends" and "part of the net profit".

Keywords: part of net profit, dividends, shareholders' meeting, joint-stock company, Cassation Economic Court

Постановка проблеми. Відповідно до п. 17 ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу України, окремим видом доходів загального фонду Державного бюджету України є частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету відповідно до закону [1].

Натомість, у Рішенні Конституційного Суду України від 22.07.2020 року по справі № 3-313/2019 (7438/19) реалізована основна ідея про те, що є неконститу-

ційною така ситуація, коли серед акціонерів повного товариства є як Держава, так і приватні акціонери, але відповідна частина прибутку акціонерного товариства сплачується тільки Державі, але **НЕ сплачується «іншим учасникам товариства»**. Таку законодавчу практику Конституційний Суд України визнав **дискримінаційною** і дійшов висновку, що абзац восьмий частини п'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» суперечить частині першій статті 8, частині четвертій статті 13, частинам першій, четвертій статті 41 Конституції України.

В якості реакції на таке рішення Верховна Рада України, приймаючи закони про бюджет на відповідний рік, вносила вимогу, відповідно до якої господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків (крім тих, що визначені частиною першою цієї статті), які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету та **іншим учасникам господарського товариства** пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства **частину чистого прибутку** в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установленими на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним.

Таким чином, Закон покладає на господарські товариства, які потрапляють під ознаки, встановлені цитованими нормами Законів, обов'язки щодо сплати частини чистого прибутку, у **тому числі і на користь акціонерів, інших, ніж Держава**. Ця норма сформульована як імперативна і не потребує жодних додаткових рішень органів управління товариства, окрім рішення про нарахування/не нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним. Однак деякі акціонерні товариства, особливо Акціонерне товариство (далі – АТ) «Укрнафта, зайняли різко негативну позицію щодо виплати частини чистого прибутку на користь акціонерів інших, ніж Держава, що потягнуло за собою низку судових спорів, наприклад, у справах № 910/13331/23 [2] та № 910/6208/24 [3, 4], де Верховний Суд не став беззаперечно на користь акціонерів.

Отже, питання справедливого вирішення спорів щодо отримання приватними акціонерами частини чистого прибутку АТ при виплаті такої частини на користь Держави є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми сплати частини чистого прибутку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, вкрай малочисельні [1, 5, 6]. Зокрема, у статті [1] розглядається сплата частини чистого прибутку унітарного підприємства, і це не стосується приватних акціонерів, які у складі унітарного підприємства відсутні. У статті [5] розглядаються питання виплати на користь

Держави дивідендів, рішення про виплату яких приймається у звичайному порядку відповідно до Закону України «Про господарські товариства». У статті [6] розглядаються проблеми, які створює для підприємств недосконала дивідендна політика, що її реалізує держава як власник. У нормативно-правовій базі України зафіксовано кілька положень, що визначають обов'язковий характер виплати дивідендів підприємствами, де держава має вирішальний вплив. Отже, у даному випадку також не ставиться питання про інтереси приватних власників.

Отже, дослідження проблеми сплати частини чистого прибутку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, на користь приватних акціонерів є актуальною.

Мета роботи – дослідити проблеми сплати частини чистого прибутку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, на користь приватних акціонерів.

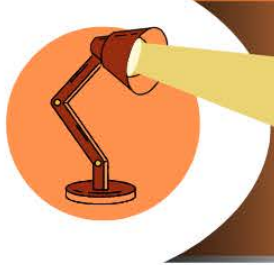
Виклад основного матеріалу. Згідно абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків (крім тих, що визначені частиною першою цієї статті), які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету та **іншим учасникам господарського товариства** пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства **частину чистого прибутку** в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установленими на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним.

Як зазначено вище, ця норма сформульована як імперативна і не потребує жодних додаткових рішень органів управління товариства, окрім рішення про нарахування/не нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним. Однак деякі акціонерні товариства, особливо Акціонерне товариство (далі – АТ) «Укрнафта», зайняли різко негативну позицію щодо виплати частини чистого прибутку на користь акціонерів інших, ніж Держава, що потягнуло за собою низку судових спорів, наприклад, у справах № 910/13331/23 [2] та № 910/6208/24 [3, 4], де Верховний Суд не став беззаперечно на користь акціонерів.

Так, у Постанові від 06.02.2025 року у справі № 910/13331/23 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду висновується наступне:

«84. Водночас, статтею 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" визначено, що господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам,

частка держави в яких становить 100 відсотків (крім тих, що визначені частиною першою цієї статті), які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету та іншим учасникам господарського товариства пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства частину чистого прибутку в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установлені на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним.

85. Частиною першою статті 32 Закону України "Про акціонерні товариства" визначено, що загальні збори є вищим органом акціонерного товариства.

86. Згідно з пунктом 12 частини другої статті 33 Закону України "Про акціонерні товариства" до виключної компетенції загальних зборів належить розподіл прибутку і збитків товариства з урахуванням вимог, передбачених законом.

87. Тобто саме загальні збори ПАТ "Укрнафта" в межах наданих їм повноважень приймають рішення про розподіл прибутку за підсумками відповідного року (у даному випадку 2021 року), та, зокрема, мають право визначити спосіб розпорядження прибутком товариства в порядку, встановленому статтею 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік".

88. Звідси Верховний Суд зазначає, що враховуючи аналіз наведених вище норм чинного законодавства, порядок виплати акціонерам частини чистого прибутку (у даному випадку за 2021 рік) встановлюється статтею 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" у сукупності з рішенням загальних зборів.

89. Так здійснюючи розгляд цієї справи, суди попередніх інстанцій не врахували наведеного, а також не встановили наявності або відсутності рішення загальних зборів ПАТ "Укрнафта" щодо вирішення питання про розподіл прибутку і збитків товариства за підсумками 2021 року, та **прийняття рішення про виплату дивідендів та затвердження розміру річних дивідендів товариства, у зв'язку з чим дійшли передчасних та необґрунтованих висновків про наявність правових підстав для задоволення позову в оскаржуваній частині».**

Таким чином, Верховний Суд визнав за необхідне прийняття додаткового рішення зборів акціонерів про виплату частини чистого прибутку, хоча проігнорував той факт, що емітент сплатив частину нарахованої до сплати частини чистого прибутку на користь Держави без такого рішення, а також ототожнив частину чистого прибутку з безпосередньо дивідендами.

Аналогічну позицію висловила в подальшому в Окремій думці суддя Верховного Суду Вронська Г.О. [7]. Так, у пунктах 59-64 тексту Окремої думки висновується наступне:

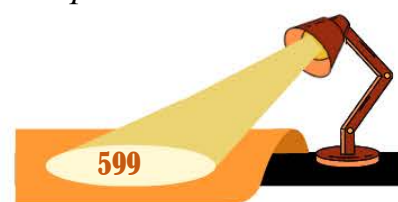
«59. Відповідно до пункту 12 частини другої статті 33 Закону України "Про акціонерні товариства" до виключної компетенції загальних зборів належить розподіл прибутку і збитків товариства з урахуванням вимог, передбачених законом.

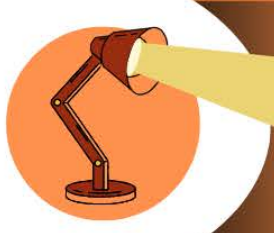
60. Виходячи з системного аналізу наведених вище норм, їх співвідношення з нормами статті 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік", враховуючи спрямованість та об'єкт регулювання наведених вище законодавчих актів, застосовуючи комплексний підхід при визначенні правової бази у питанні регулювання правовідносин, що склалися між сторонами у справі, що розглядається, вважаю, що порядок виплати акціонерам частини чистого прибутку (у даному випадку за 2021 рік) встановлюється статтею 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" у сукупності з рішенням загальних зборів.

61. Такий висновок підтверджується, зокрема, положеннями абзацу четвертого статті 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік", за змістом якого суб'єкти управління об'єктами державної власності забезпечують реалізацію дивідендної політики держави стосовно господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, шляхом здійснення відповідних заходів щодо прийняття в межах корпоративних прав держави рішень про визначення розміру, порядку та строків виплати дивідендів господарськими товариствами згідно з їх установчими документами та законодавством.

62. Інакший висновок означав би виведення частини акціонерних товариств (таких господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків) з поля правового регулювання Закону України "Про акціонерні товариства", а відтак, штучного надання таким акціонерним товариствам іншого правового статусу, несумісного з самою природою акціонерного товариства.

*63. Отже, вважаю, що необхідно погодитися з висновком, викладеним у постанові від 06.02.2025 у справі №910/13331/23 про те, що задоволення позовних вимог про стягнення дивідендів (частини чистого прибутку) є можливим виключно за наявності рішення загальних зборів юридичної особи **про спрямування прибутку на виплату дивідендів**, на підставі якого визначаються розмір належних позивачу-учаснику (акціонеру, члену) дивідендів, строки та порядок їх виплати, або наявності рішення загальних зборів про розподіл прибутку за підсумками відповідного року. В іншому разі дії суду призведуть до втручання у господарсько-управлінську діяльність суб'єкта господарювання.*

64. Враховуючи викладене вище, вважаю, що немає підстав для відступу від висновку, викладеного у постанові від 06.02.2025 у справі №910/13331/23 щодо того, що порядок виплати акціонерам частини чистого прибутку (у даному випадку за 2021 рік) встановлюється статтею 20 Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" у сукупності з рішенням загальних зборів. Такий висновок відповідає нормам чинного законодавства та усталеній судовій практиці, викладеній Верховним Судом, зокрема, у постановках від 13.10.2021 у справі № 910/12317/18, від 02.02.2023 у справі № 910/10164/21, від 11.04.2024 у справі № 910/11136/23 та інших».

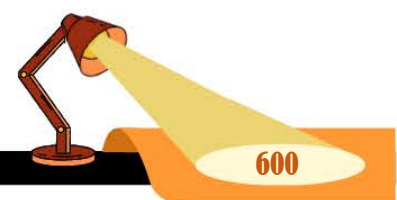
Таким чином, в цитованій Окремій думці повторені позиції Верховного Суду про необхідність прийняття додаткового рішення зборів акціонерів про виплату частини чистого прибутку, а також про ототожнення частини чистого прибутку з безпосередньо дивідендами.

Автор вважає ці позиції хибними, виходячи наступного.

1. Очікування прийняття окремого рішення зборів акціонерів про виплату частини чистого прибутку суперечить логіці побудови норми абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», оскільки закон імперативно вимагає сплати частини чистого прибутку саме тому, що товариство вже не прийняло рішення про виплату дивідендів. Тобто, умова сплати безпосередньо частини чистого прибутку виникає тоді, коли товариство до 01 травня року, що настає за звітним, **НЕ ПРИЙМАЄ** рішення про виплату дивідендів. Тобто, у такому випадку виникає слушне запитання: якщо товариство вже не прийняло рішення про виплату дивідендів, чому воно повинно приймати рішення про виплату частини чистого прибутку, – як правило, за значно більшим нормативом. Така постановка питання заганяє питання у глухий кут – збори акціонерів точно так же **не приймуть** рішення про сплату частини чистого прибутку, як до того вони не прийняли рішення про виплату дивідендів. Якщо ж у товариства присутня політична воля про сплату частини чистого прибутку у будь-якій формі, то йому простіше це зробити у формі дивідендів.

2. Вимагаючи рішення зборів акціонерів про сплату частини чистого прибутку, судді залишають поза увагою ту обставину, що товариство, як правило, сплачує частину чистого прибутку на користь Держави **без рішення зборів**. При цьому судді не ставлять перед собою запитання – якщо сплата частини чистого прибутку без рішення зборів неможлива, як тоді можлива така сплата на користь Держави (і тільки на користь Держави). Тобто, всупереч рішенню Конституційного Суду України від 22.07.2020 року по справі № 3-313/2019 (7438/19) судді готові відновити **дискримінацію, яку визнав неконституційною** Конституційний Суд України.

3. Судді неправомірно ототожнюють сплату частини чистого прибутку зі сплатою дивідендів, хоча від такого ототожнення відмовився сам Верховний

Суд. Так, у Постанові від 04.09.2019 року у справі № 910/10585/18 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду вказано [8]:

*«4.10. ... законодавство встановлює особливості регулювання розподілу чистого прибутку, порядку та строків виплати дивідендів господарськими товариствами, у статутному фонді яких є корпоративні права держави. Такі товариства в силу закону у разі **НЕприйняття рішення про виплату дивідендів** за підсумками календарного року повинні **спрямувати частину чистого прибутку** у розмірі базових нормативів, встановленому Кабінетом Міністрів України.*

*4.11. Поняття "дивіденди", що вживається у абз. 6 частини 5 статті 11 Закону України "Про управління об'єктами державної власності", та "частина прибутку", що вживається у абз. 8, очевидно схожі за своїм змістом. Відповідно до законодавчого терміну "дивіденди" і є частиною чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу (стаття 30 Закону України "Про акціонерні товариства"). Водночас, **такі поняття не слід ототожнювати**, оскільки обов'язкова сплата частини чистого прибутку до державного бюджету у розмірі базових нормативів, установленому Кабінетом Міністрів України, є **прямим наслідком неприйняття рішення про виплату дивідендів.***

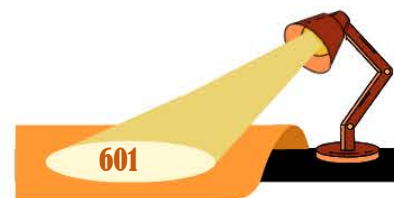
*4.12. Відповідно до вимог чинного законодавства здійснення обов'язкової виплати частини чистого прибутку до державного бюджету **не породжує автоматичного обов'язку здійснювати виплату дивідендів** за відсутності відповідного рішення загальних зборів акціонерів».*

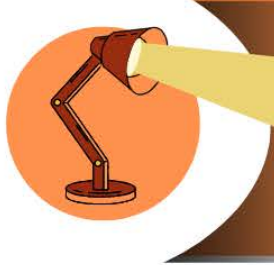
(Кінець цитати)

Аналогічно в постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 27.01.2022 року у справі № 820/296/17 зазначено: «Законом України "Про управління об'єктами державної власності" від 21 вересня 2006 року № 185-V, зокрема його частиною 5 статті 11 та статтею 11-1, передбачено як випадки, коли частина чистого прибутку (доходу) суб'єкта господарювання спрямовується на виплату дивідендів, так і випадки, коли частина чистого прибутку (доходу) суб'єкта господарювання сплачується до бюджету безвідносно до виплати дивідендів. Отже, поняття "частина чистого прибутку (доходу)" та "сума нарахованих і сплачених дивідендів" не є тотожними» [9].

Таким чином, Верховний Суд вже висловився з приводу того, що юридично поняття «дивіденди» і поняття «частина чистого прибутку» **не можна ототожнювати.**

4. Помилковим є твердження суддів про те, що задоволення позовних вимог про стягнення дивідендів (частини чистого прибутку) є можливим **виключно** за наявності рішення загальних зборів юридичної особи **про спрямування прибутку на виплату дивідендів.** По-перше, ототожнення дивідендів і частини чистого прибутку шляхом використання дужок є некоректним, оскільки

прийняття судового рішення про стягнення дивідендів неможливо без рішення зборів про виплату дивідендів, а прийняття судового рішення про стягнення частини чистого прибутку як раз можливе **ТІЛЬКИ** за умови **НЕ** прийняття рішення про виплату дивідендів, як це прямо врегульовано нормою абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», а також висновується у пунктах 4.10-4.12 згаданої вище Постанови від 04.09.2019 року у справі № 910/10585/18 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду вказано [8].

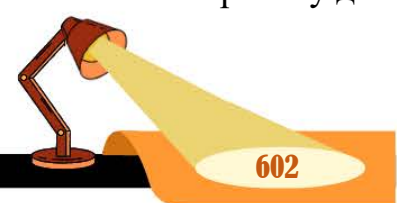
5. Посилання на правові позиції, викладені у «постановах від 13.10.2021 у справі № 910/12317/18, від 02.02.2023 у справі № 910/10164/21, від 11.04.2024 у справі № 910/11136/23 та інших», є **некоректними**, оскільки у цих постановах взагалі **відсутній будь-який зв'язок** з нормами абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

6. Твердження про *«втручання у господарсько-управлінську діяльність суб'єкта господарювання»* є некоректним. Так, будь-яке рішення суду про стягнення на виконання невиконаного зобов'язання можна вважати втручанням, – адже сам відповідач самостійно не мав наміру платити. Твердження про те, що ухвалення судом рішення про стягнення заборгованості є втручанням у його господарську діяльність, є безпідставними. Прийняття судового рішення про стягнення коштів не передбачає здійснення судом управлінських функцій щодо суб'єкта господарювання та не впливає на спосіб ведення ним підприємницької діяльності. Таке рішення є формою реалізації судової влади та спрямоване виключно на захист порушеного права позивача шляхом примусового виконання **вже існуючого зобов'язання**. Свобода здійснення господарської діяльності не є абсолютною та реалізується в межах вимог закону і договірних зобов'язань, а обов'язковість виконання судових рішень прямо передбачена Конституцією України та чинним законодавством. Рішення суду про стягнення **не вважається втручанням у господарську діяльність відповідача**, оскільки таке рішення ґрунтується на законі та є формою **реалізації судової влади**, а не управління бізнесом. В даному випадку акціонери вимагають виконання акціонерним товариством обов'язку, який передбачений нормою абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» і не потребує жодних додаткових рішень.

7. Згідно ст. 68 Конституції України, **кожен зобов'язаний** неухильно додержуватися Конституції України та **законів України**, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.

Отже, **необхідність виконати норму Закону** не залежить від суб'єктивного наміру чи бажання особи, чий статус підпадає під дію даного Закону.

В принципі варто зазначити, що законодавець надає акціонерному товариству достатній розсуд у сплаті акціонерам частини чистого прибутку. Так,

Законом сформульовано, що частину чистого прибутку **НЕ у формі дивідендів** повинне сплатити Товариство, яке не прийняло рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним. Тобто, відповідач має розсуд або прийняти рішення про виплату дивідендів, або не прийняти такого рішення, – і тоді сплачувати частину чистого прибутку **НЕ у формі дивідендів**. Остання вимога є імперативною і не залежить від наступного бажання Товариства, якщо воно не прийняло рішення про виплату дивідендів.

Варто зазначити, що коли відповідач сплачує частину чистого прибутку на користь Держави як акціонера, то у нього (відповідача) не виникає заперечень щодо відсутності рішення зборів акціонерів. Однак, як зазначено вище, таку ситуацію, коли відповідач сплачує частину чистого прибутку на користь Держави як акціонера і не сплачує на користь інших акціонерів, Конституційний Суд України вже визнав дискримінаційною.

Висновки. Згідно абзацу 2 пункту 20 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним, сплачують до державного бюджету та **іншим учасникам господарського товариства** пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства **частину чистого прибутку** в розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, установлені на відповідний рік, але не менше 90 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним. Ця норма сформульована як імперативна і не потребує жодних додаткових рішень органів управління товариства, окрім рішення про нарахування/не нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним. Виконання цієї норми не може ототожнюватися з виплатою дивідендів, оскільки обов'язок виплати частини чистого прибутку є прямим наслідком неприйняття рішення про виплату дивідендів. Здійснення такої виплати виключно на користь Держави є дискримінаційною по відношенню до приватних акціонерів, що визнано неконституційним Конституційним Судом України.

Література:

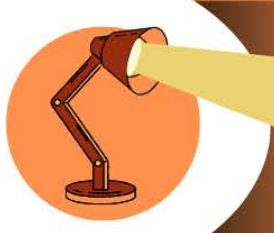
1. Якимчук Н.Я., Хапко Ю.Б. Правове регулювання сплати частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств до державного бюджету України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 600-603.

2. Постанова від 06.02.2025 року у справі № 910/13331/23 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125027332>

3. Ухвала від 07.10.2025 року у справі № 910/6208/2423 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130922608>

4. Ухвала від 13.11.2025 року у справі № 910/6208/2423 Верховного Суду у складі суддів палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів Касаційного господарського суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131882923>

5. Якимчук Н.Я., Хапко Ю.Б., Музика-Стефанчук О.А. Правове регулювання сплати дивідендів (доходів), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність до державного бюджету України. *Соціальне право*. 2022. № 4. С. 86-97.

6. Леонов Д.А., Стеценко Б.С. Підприємства державного сектору економіки на ринку акцій в Україні: проблемні питання. *Фінанси, облік і аудит*: Зб. наук. праць / Відп. ред. А.М. Мороз. К.: КНЕУ, 2008. Вип. 12. С. 60-69.

7. Окрема думка судді Верховного Суду Вронської Г.О. до ухвали від 07.10.2025 року у справі № 910/6208/2423 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391066>

8. Постанова від 04.09.2019 року у справі № 910/10585/18 Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84039578>

9. Постанова від 27.01.2022 року у справі № 820/296/17 Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034042>

References:

1. Yakymchuk N.Ia., Khapko Yu.B. (2023). Pravove rehulivannia splaty chastyny chystoho prybutku (dokhodu) derzhavnykh unitarnykh pidpriumstv do derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Legal regulation of the payment of part of the net profit (income) of state unitary enterprises to the state budget of Ukraine]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 3. S. 600-603.

2. Postanova vid 06.02.2025 roku u spravi № 910/13331/23 Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. [Resolution of 06.02.2025 in case No. 910/13331/23 of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Cassation Economic Court. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125027332>

3. Ukhvala vid 07.10.2025 roku u spravi № 910/6208/2423 Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. [Decision of 07.10.2025 in case No. 910/6208/2423 of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Economic Court of Cassation. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130922608>

4. Ukhvala vid 13.11.2025 roku u spravi № 910/6208/2423 Verkhovnoho Sudu u skladi suddiv palaty dlia rozghliadu sprav shchodo korporatyvnykh sporiv, korporatyvnykh prav ta tsinnykh paperiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. [Decision of 13.11.2025 in case No. 910/6208/2423 of the Supreme Court in the composition of judges of the chamber for considering cases on corporate disputes, corporate rights and securities of the Cassation Economic Court. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131882923>

5. Yakymchuk N.Ia., Khapko Yu.B., Muzyka-Stefanchuk O.A. (2022). Pravove rehulivannia splaty dyvidendiv (dokhodiv), narakhovanykh na aksii (chastky) hospodarskykh tovarystv, u statutnykh kapitalakh yakykh ye derzhavna vlasnist do derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Legal regulation of the payment of dividends (income) accrued on shares (shares) of business companies whose authorized capital includes state property to the state budget of Ukraine]. *Sotsialne pravo*. № 4. S. 86-97.

6. Leonov D.A., Stetsenko B.S. Pidpriumstva derzhavnoho sektoru ekonomiky na rynku aksii v Ukraini: problemni pytannia [Public sector enterprises on the stock market in Ukraine: problematic issues]. *Finansy, oblik i audyt*: Zb. nauk. prats / Vidp. red. A.M. Moroz. K.: KNEU, 2008. Vyp. 12. S. 60-69.

7. Okrema dumka suddi Verkhovnoho Sudu Vronskoi H.O. do ukhvaly vid 07.10.2025 roku u spravi № 910/6208/2423 Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Separate opinion of the judge of the Supreme Court Vronska G.O. to the resolution of 07.10.2025 in case No. 910/6208/2423 of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Cassation Economic Court]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391066>

8. Postanova vid 04.09.2019 roku u spravi № 910/10585/18 Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. [Resolution of 04.09.2019 in case No. 910/10585/18 of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Cassation Economic Court. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84039578>

9. Postanova vid 27.01.2022 roku u spravi № 820/296/17 Kasatsiinoho administratyvnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Resolution of 01/27/2022 in case No. 820/296/17 of the Cassation Administrative Court within the Supreme Court. Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103034042>

